

El títol del projecte que us fem arribar és

AGENDA 21 ESCOLAR AL JUJOL

El projecte relliga tres actuacions de la comunitat educativa de l'escola Josep Mª Jujol en el seu compromís per la sostenibilitat:

- el reciclatge
- la mobilitat
- la reducció del soroll

**LA PAPERERA BLAVA
EL CAMÍ DE L'ESCOLA
QUÈ SONA A L'ESCOLA**

El projecte ha estat impulsat per l'**APA (Associació de Mares i Pares d' Alumnes)** del **Centre d'Educació Infantil i Primària Josep Mª Jujol**. Federats a la **FAPAC** (Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya)

El projecte es proposa pel **curs 2002-2003** i es vincula al centre escolar **CEIP Josep Mª Jujol**, del barri de Gràcia de Barcelona, Riera de Sant Miquel, 41

EI PROJECTE és, un cop més, canviar el món.

Aquesta vegada tenim un Pla, signat per tots els països integrants de l'ONU l'any 1992, a la cimera de Rio de Janeiro. Aquest Pla té una agenda amb un termini ben clar: el segle XXI. Estem parlant de l'Agenda 21.

La nostra associació ha recollit el repte i l'intenta portar a terme allí on hi pot incidir, és a dir, a l'escola.

Potser es pensarà que ara hem de parlar de la modèstia de la nostra actuació, del granet de sorra... i altres instruments de desmotivació, però no. Sabem que la nostra actuació incideix en el punt més radical, fonamental, del sistema: l'educació dels nostres fills i filles.

El projecte pretén ser una acció real de transformació de l'entorn, transformant les maneres d'entendre, aprendre i resoldre els problemes propers. Uns problemes que també són globals: la qualitat de vida i la del medi ambient i la seva sostenibilitat. També la percepció de la societat i, per tant, la transformació d'aquesta.

Les tres actuacions que es porten a terme dins d'aquest projecte són sobre l'ús i consum del paper, el soroll a l'escola i, finalment, els desplaçaments pel barri lligats a l'escola. Volem que tota la comunitat educativa (nens i nenes, famílies, mestres i personal de serveis de l'escola), participin en la diagnosi, l'anàlisi i la busca de solucions a uns problemes mediambientals que, com tots els problemes importants, està a les nostres mans de resoldre.

ACTUACIÓ 1 : LA PAPERERA BLAVA

Aquesta actuació pretén conscienciar la comunitat escolar sobre la necessitat de la reducció d'ús, la reutilització i el reciclatge dels recursos. Es vol posar de manifest la quantitat de paper utilitzat a l'escola i generar un debat sobre la necessitat d'optimitzar la gestió del mateix.

Com a inici del projecte es va fabricar, amb l'ajuda d'alumnes, pares i mares, una gran paperera-escultura de color blau per al vestíbul de l'escola que és el símbol del projecte: la tapa és un arbre i al voltant de la capsa hi ha dibuixos i fotografies relacionades amb conceptes com el consum de paper, d'arbres, d'energia.....

A les aules es treballa en el sentit de reduir el consum i reutilitzar al màxim el paper. S'explica als alumnes com es produeix el paper, quins recursos consumeix, es proposen treballs a realitzar amb papers usats... Pares i mares de l'AMPA vam proporcionar safates de material reutilitzat per dipositar paper susceptible de ser reutilitzat abans de llençar-lo al contenidor de reciclatge.

El reciclatge és el destí final de tots els papers usats de l'escola. Per aconseguir aquesta fita és necessària una xarxa molt extensa de contenidors i un servei eficaç de recollida dels mateixos. Pares i mares de l'AMPA vam aconseguir de la Generalitat i l'Ajuntament contenidors de cartró per al reciclatge de paper, un per a cada aula i altres espais de l'escola, també contenidors més grans, de tapa blava, amb rodes, per reunir els paper de totes les aules i treure'ls al carrer el dia de recollida porta a porta, inclús contenidors per a reciclar el cartró de la cuina de l'escola.

Ara calia posar en marxa el procés de recollida: els alumnes han de ser els encarregats de portar els contenidors de cada aula al punt de recollida setmanal, el vestíbul de l'escola. Per incentivar la recollida es va elaborar, amb cartró reciclat, una fitxa per a cada classe, amb caselles setmanals, on s'hi enganxa un adhesiu en forma d'arbre, fruit o fulla i queda constància d'haver participat en la recollida. Cada dijous un parell d'alumnes de cada classe porta el seu contenidor a la zona de recollida, on unes mares de l'AMPA pesen la quantitat de paper recopilat, la registra a la fitxa de la classe i s'hi enganxa l'adhesiu. També es recullen les papereres d'altres espais de l'escola, de la sala de professors, de la consergeria, els cartrons de la cuina de l'escola... i, finalment, tot aquest paper i cartró, dipositat en els contenidors amb rodes es treu al carrer per a la recollida municipal dels dijous.

Trimestralment des de l'AMPA es fa un resum que es difon entre la comunitat educativa: les quantitats de paper reciclat, la millora en l'ús i el consum del paper a l'escola, l'estalvi energètic i de recursos naturals que representa el paper reciclat a l'escola...

També s'ha contactat amb entitats que poden oferir jocs, xerrades, visites, relacionades amb el reciclatge que després s'ofereixen als mestres per que puguin incorporar-ho al seu programa educatiu a les aules i als cicles.

Finalment des del butlletí i la revista de l'AMPA s'han suscitat activitats per al consum responsable i per a l'ús de paper i la seva reutilització (per Nadal, per carnestoltes...). I s'estan generant idees de reducció de consum de paper per a accions més globals de l'escola per al proper curs (agendes escolars més primes i amb paper reciclat, socialització de llibres, reciclatge d'altres materials...)

ACTUACIÓ 2 : EL CAMÍ DE L'ESCOLA

L'escola es troba en un barri antic de Barcelona, amb una estructura urbana dels segles divuit i dinou, de trama molt densa, amb carrers estrets, gens preparats per al trànsit de vehicles. L'escola porta molt de temps reclamant millores en els carrers propers.

El juny del 2002, l'AMPA de l'escola va aconseguir, amb la redacció de cartes, realització de vídeos, reunions... amb els diferents departaments implicats del districte de Gràcia i de l'Ajuntament de Barcelona, que es reduís el trànsit rodat per davant de l'escola, passant de dos carrils a un, que es pavimentés la calçada amb asfalt sonor-reductor, que s'ampliés la vorera i es millorés la senyalització de zona escolar i de passos de vianants, per tal de fer de la via pública un espai més segur i agradable, en definitiva més sostenible, i d'acord a la idea de donar prioritat a la mobilitat dels vianants.

Durant el present curs l'objectiu s'extén als itineraris propers a l'escola per tal de millorar les seves condicions de seguretat i confort. S'intenta facilitar els recorreguts als alumnes, buscant que aquests es facin a peu, amb transport públic o bicicleta. També es busca qualificar l'espai públic per tal d'afavorir el seu ús i capacitat de socialització del mateix, millorant i incorporant nous espais de joc i relació pels alumnes i les seves famílies.

Des de l'AMPA s'ha elaborat una enquesta-qüestionari, que s'ha repartit a tots els alumnes, per tal de conèixer els mitjans, els recorreguts per anar a l'escola i la seva opinió sobre els mateixos. També es demana que se situïn els punts conflictius (en tant a neteja, perillositat en creuaments, estat i invasió de voreres...), els espais

d'esbarjo i lleure, i, finalment, els punts de referència al barri per als nens i nenes, com poden ser botiguers, guàrdia urbana, edificis públics...

S'ha obtingut una resposta molt significativa, per sobre del 50% dels alumnes ha contestat l'enquesta. Pares i mares de l'AMPA han buidat i transformat els resultats en una documentació molt extensa: plànols, estadístiques, localització de punts conflictius i de referència. Aquesta informació es retorna a les famílies mitjançant butlletins i anuncis al taulell d'anuncis i es fan reunions de treball per tal d'aprofundir els punts més rellevants.

Finalment s'elaborarà una documentació amb la informació recollida i les propostes per fixar rutes segures de camí escolar, millora de trams i espais de via pública, creació d'espais de joc i lleure, fomentar una xarxa de punts de referència... Aquest document es traslladarà als organismes competents amb la voluntat d'incidir, per exemple, en el Pla de Mobilitat del Districte, servir com a informació pel departament d'Urbanisme o corregir la planificació del trànsit per part de la Guàrdia Urbana.

ACTUACIÓ 3 : QUÈ SONA A L'ESCOLA

Aquesta actuació vol ajudar a millorar les condicions de confort acústic de l'escola, posant de manifest la situació actual i buscant maneres d'avançar cap a una situació més adient a un entorn d'ensenyament, canviant les actituds d'alumnes, pares i professors i també proposant actuacions a l'edifici de l'escola.

L'excés de soroll és un dels problemes més importants a les grans ciutats, i a més passa desapercebut degut a la seva presència continuada en tots els àmbits. És un problema mediambiental que afecta negativament al procés d'ensenyança-aprenentatge: afecta a la salut i al rendiment dels alumnes, mestres i treballadors de l'escola.

Amb aquest treball pretenem evidenciar els problemes de soroll, tant provinents del carrer, com els que es produeixen internament, per un problema d'hàbits, com els que s'agreugen per un problema de disseny arquitectònic de l'escola. Un cop evidenciat, i diagnosticat el problema pretenem que la comunitat educativa sigui la pròpia actora que permeti buscar i implementar solucions en la mesura de les seves possibilitats.

El paper de l'AMPA en aquesta actuació consisteix, per una banda, en donar suport al professorat per tal de treballar els hàbits dels alumnes per reduir el soroll a l'escola. S'han elaborat fitxes sobre el so, el soroll, la contaminació acústica, el disconfort, efectes sobre la salut, i sobre el procés d'ensenyança-aprenentatge. S'ha gestionat amb el Centre de Recursos Sostenibles de la ciutat el préstec de sonòmetres per efectuar mesures de so a diferents àmbits de l'escola. També hem fet des de l'AMPA un disseny de mapa de l'escola, molt intuïtiu, per a que els alumnes el transformin en mapa sònic mitjançant la transposició de les mesures que han anat prenent.

Per altra banda l'AMPA intenta millorar les condicions de partida de la problemàtica del soroll a l'escola buscant fórmules per reduir el soroll provinent de l'exterior. Com s'ha assenyalat anteriorment es va aconseguir, adreçant-nos als tècnics municipals, reduir el nombre de carrils de trànsit de vehicles del carrer de l'escola i pavimentar la calçada amb asfalt sono-reductor.

L'AMPA també vol contribuir a buscar solucions pràctiques i senzilles pels àmbits més sorollosos de l'escola, ajudant a buscar, dissenyar i instal·lar materials esmorteïdors del so en els llocs més adients, col·laborant a les àrees de plàstica.

PAPER DE L'AMPA en el projecte:

1. Impulsor del projecte dins de l'Escola:

Des de l'AMPA es va esbrinar el marc on es mou aquest projecte: l'agenda 21 escolar. Es va recaptar informació sobre el mateix i el va explicar a l'equip directiu del centre escolar, proposant les tres actuacions en les que es basa.

2. Dinamitzador del projecte:

És l'AMPA qui fa possible la intenció de la recollida del paper reciclat, la elaboració de dades estadístiques, enquestes, documentació sobre les actuacions... També elabora material teòric, busca possibles visites o xerrades relacionades amb els projectes i la sostenibilitat, que després s'ofereix als mestres per que ho utilitzin a les classes. Finalment s'encarrega de donar projecció a les actuacions realitzades, dins i fora de l'escola, intentant fomentar hàbits de sostenibilitat entre les famílies i la resta de la societat.

OBJECTIUS

- 1.- Implicar tota la comunitat educativa del centre en compromisos d'educació ambiental i d'educació per a la sostenibilitat, convertint-nos en actors dels problemes i les seves solucions.
2. Relacionar els problemes mediambientals globals amb els locals de la nostra comunitat educativa, i valorar-ne la nostra contribució.
4. Conèixer, comprendre, valorar, diagnosticar, elaborar i dur a terme accions per a:
 - reduir el soroll, a l'escola en particular, i en tots els àmbits en general
 - millorar l'entorn, de l'escola, del barri, de la ciutat... cap a una mobilitat sostenible i recuperar el carrer com a lloc de relació i joc per a tothom, sobretot per als nens i nenes.
 - reduir el consum, reutilitzar i reciclar. El paper, a l'escola, i qualsevol recurs natural en general.

RESULTATS I VALORACIÓ

Els resultats són molt encoratjadors:

- S'ha aconseguit implicar a la comunitat educativa en un projecte molt ampli i amb moltes possibles ramificacions, orientat a la sostenibilitat i la millora del medi ambient.
- S'ha creat una dinàmica que perdurarà en successius projectes emmarcats dins del programa de l'Agenda 21 escolar.
- Estem canviant l'escola: es redueix l'ús del paper, es recicla tot el paper usat, es milloren les condicions de confort acústic a les aules, al menjador...
- Estem canviant l'entorn de l'escola, fent els carrers més segurs i agradables, participem en el disseny urbanístic i de mobilitat de la ciutat, donant informació i propostes als diferents organismes municipals.
- Estem canviant el món. I a més... ens ho passem bé.

Barcelona 8 de març de 2003